

**Recunoașterea și executarea în România a hotărârilor judecătorești
conform Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 și a Codului de
procedură civilă român**

Conducător de doctorat:

Prof. Univ. Dr. Emerit DRAGOȘ-ALEXANDRU SITARU

Student-doctorand:

ANTON (VIOREL) GEORGEANA

Facultatea de Drept
Universitatea din București
2020

REZUMAT AL TEZEI DE DOCTORAT

„Recunoașterea și executarea în România a hotărârilor judecătorești conform Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 și a Codului de procedură civilă român”

CUVINTE CHEIE: *hotărâre străină, recunoaștere, exequatur, proces civil internațional, proces civil cu elemente de extraneitate, drept internațional privat, drept procesual civil, Curtea de Justiție a Uniunii Europene, test de regularitate*

I. Aspecte generale privind cercetarea științifică realizată

1. Tema aleasă. Actualitate și originalitate. Scopul și obiectivele tezei de doctorat

Teza de doctorat își propune, în urma unei analize a dispozițiilor Regulamentului (UE) 1215/2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (Bruxelles I bis), având drept punct de pornire precursorul său, Regulamentul (CE) nr. 44/2001 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (Bruxelles I), precum și a dispozițiilor din Cartea a VII-a, cu denumirea „Proces civil internațional” a C.proc.civ., să *configureze* un *mecanism* prin care judecătorul român, investit cu o cerere de recunoaștere și/sau *exequatur* a unei hotărâri judecătorești străine, să cunoască *pașii* pe care trebuie să îi urmeze și care se concretizează în final prin hotărârea judecătorească pe care o pronunță. Judecătorul român trebuie să cunoască și totodată să își

însușească *algoritm*ul de soluționare a cererilor de recunoaștere/*exequatur*. Deși utilă în special judecătorilor, care sunt chemați să soluționeze astfel de cauze și care sunt totodată *actorii* principali ai acestora, cercetarea doctorală vine în sprijinul tuturor profesioniștilor dreptului care sunt implicați în astfel de cauze de drept internațional privat, finalitatea practică fiind una evidentă. Prin profesioniști ai dreptului am în vedere atât teoreticienii cât și practicienii dreptului, prin prisma diversității jurisprudenței analizate (atât a CJUE, CEDO, cât și a hotărârilor pronunțate de instanțele naționale), dar și a analizei complexe a aspectelor teoretice.

Lucrarea își propune să ofere așadar raționamentele utile soluționării litigiilor având ca obiect recunoaștere/*exequatur*, fiind deopotrivă necesar ca toți cei implicați într-un astfel de litigiu să cunoască aspectele legate de procesul civil internațional, să identifice când suntem în prezența unui litigiu de drept internațional privat cu elemente de extraneitate, în ce măsură se aplică dispozițiile Regulamentului Bruxelles I bis cu privire la o cerere de recunoaștere/*exequatur* sau cele ale C.proc.civ. român, care este relația dintre acestea (respectiv în ce măsură se completează sau se exclud), care sunt limitele în care se poate pronunța instanța etc.

Obiectul studiului de față este reprezentat de recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine în România, prin raportare la dispozițiile Regulamentului Bruxelles I bis și a C.proc.civ. Fac obiectul analizei și interpretările CJUE în hotărârile pronunțate sub imperiul activității Regulamentului Bruxelles I, interpretări care se mențin în cea mai mare parte și cu privire la Regulamentul Bruxelles I bis. O mare parte din teza de doctorat este de altfel dedicată analizei jurisprudenței Curții Europene de Justiție.

Am ales această temă pentru că ea este una foarte actuală, dovadă în acest sens fiind numărul din ce în ce mai mare de litigii cu elemente de extraneitate aflate pe rolul instanțelor române, obiectul acestor litigii fiind reprezentat într-un procent destul de mare de recunoașterea hotărârilor străine și de solicitarea de încuviințare a executării acestor hotărâri.

Caracterul interdisciplinar al lucrării este unul evident, întrucât teza îmbină armonios analiza reglementărilor europene cu cele ale C.proc.civ., din perspectiva aspectelor referitoare la recunoaștere și *exequatur*. Punctul de legătură dintre cele două este dat în opinia mea chiar de litigiul cu care este investită instanța de judecată, dreptul internațional privat coexistând cu dreptul procesual civil român. Regulamentul Bruxelles I bis și C.proc.civ. se întâlnesc în

procesul civil internațional, în care judecătorul trebuie, prin raportare la hotărârea a cărei recunoaștere/*exequatur* se solicită și la particularitățile acesteia, să identifice care sunt dispozițiile pe care le va aplica și în baza cărora va soluționa cererea. Deși punctul de legătură este de necontestat, am arătat în teza de doctorat că dispozițiile procesual civile interne au o vocație subsidiară de aplicare, prin raportare la preeminența dreptului european.

În ceea ce privește scopul lucrării, cercetarea jurisprudenței în materie a reliefat faptul că suntem în prezența unei jurisprudențe greu predictibile; astfel cum am arătat în partea în care am analizat decizii relevante din practica judiciară, nici la nivelul Tribunalului București și nici la nivelul Curții de Apel București nu regăsim reguli uniforme în ceea ce privește soluționarea unor astfel de litigii (recunoaștere hotărâri străine și *exequatur*). Cea mai mare parte dintre deciziile analizate provin de la aceste două instanțe (stadiul procesual fond și apel), în special în considerarea competenței speciale a acestora în ceea ce privește cererile având ca obiect recunoaștere/*exequatur*.

Plecând de la acest obiectiv al uniformității și a necesității identificării algoritmului de urmat în astfel de cauze, un alt obiectiv al tezei este acela de a *trasa* câteva repere teoretice esențiale ale procesului civil internațional și ale procedurii de recunoaștere și *exequatur* în sistemul *configurat* de Regulamentul Bruxelles I bis.

Subsumat obiectivului general al cunoașterii algoritmului de soluționare a cauzelor având ca obiect recunoaștere și *exequatur*, un alt obiectiv este reprezentat de analiza procedurii de recunoaștere și *exequatur* conform dispozițiilor C.proc.civ. Când aplică instanța română dispozițiile C.proc.civ. și când se aplică dispozițiile Regulamentului Bruxelles I bis? Care este relația dintre cele două acte?

Obiectivele sunt atinse printr-o analiză teoretică, dublată în permanent de trimiterea la hotărârile pronunțate de CJUE și de instanțele române. Contribuția personală vine dintr-o analiză a principalelor repere trasate de CJUE și a examenului jurisprudențial. Pornind de la hotărârile pronunțate de instanțele române în cererile de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești, am căutat soluții pentru obiectivele trasate și am identificat *repere* care să-l *ghideze* pe judecătorul român și să-i faciliteze soluționarea unor astfel de cereri. Am valorificat și unele soluții din practica judiciară proprie, menite să aducă un plus de valoare lucrării.

2. Metodologia de cercetare

Instrumentul de cercetare prioritar folosit în prezenta teză de doctorat este reprezentat de bogata jurisprudență a CJUE, interpretările acesteia cu privire la Convenția de la Bruxelles și Regulamentul Bruxelles I fiind deopotrivă de actualitate și utile în analiza Regulamentului Bruxelles I bis. Totodată, am cercetat și jurisprudența instanțelor române, *axându-mă* în special pe soluțiile pronunțate de Tribunalul București și de Curtea de Apel București în cererile de recunoaștere și *exequatur*, dată fiind relevanța acestora, prin prisma competenței speciale conferite acestor instanțe de dispozițiile C.proc.civ.

Am consultat de asemenea literatura de specialitate, atât cea națională, cât și cea engleză și franceză, respectiv sursele menționate în bibliografie, accesul la acestea fiindu-mi facilitat de stagiile de scurtă durată la care am participat atât la CEDO și CJUE, cât și de conferințele și stagiile din alte state. Am avut astfel prilejul de a participa la schimburi de experiență cu judecători din alte state, care mi-au permis să aduc un plus de valoare lucrării, dar am avut totodată și acces la lucrările străine, în care se face o analiză minuțioasă a noilor prevederi (în măsura în care mai putem denumi Regulamentul Bruxelles I bis ca fiind un regulament *nou*) și a *impactului* acestora. Relevant în ceea ce privește doctrina străină este și stagiul de practică pe care l-am desfășurat la Curtea de Apel din Lisabona și care a fost deosebit de util în ceea ce privește studiul dispozițiilor procesual civile portugheze legat de recunoașterea și executarea hotărârilor. Sunt de interes și lucrările autorilor români care s-au *aplecat* asupra temei procesului civil internațional, recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești străine și studiului Regulamentului Bruxelles I bis.

Prin metoda cantitativă am sistematizat hotărârile CEDO și CJUE, dar și cele pronunțate de instanțele române, acestea fiind grupate în funcție de temele abordate. Metoda logică a fost utilizată pentru a extinde, pornind de la regulile teoretice, un *tipar* al testului de regularitate internațională în cererile având ca obiect recunoaștere și *exequatur* similare, cu care sunt sesizate instanțele române. Tot metoda logică este cea prin intermediul căreia am reușit să formulez concluzii, propuneri *de lege ferenda* și puncte de vedere argumentate cu privire la opiniile exprimate în doctrină.

Metoda istorică joacă un rol important în teză, atât din perspectivă europeană, cât și națională. În plan european, prin intermediul metodei istorice, am analizat evoluția jurisprudenței CJUE, pornind de la dispozițiile Convenției de la Bruxelles, continuând cu cele ale Regulamentului Bruxelles I și culminând cu Regulamentul Bruxelles I bis. Am folosit metoda istorică și pentru analiza evoluției reglementării în dreptul intern, respectiv Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat (LDIP), Legea nr. 187/2003 privind competența de jurisdicție, recunoașterea și executarea în România a hotărârilor în materie civilă și comercială pronunțate în statele membre ale Uniunii Europene și C.proc.civ.

Metoda comparativă a fost folosită în cercetarea doctorală în special pentru analiza dispozițiilor Regulamentului Bruxelles I bis prin raportare la precursorii săi, Regulamentul Bruxelles I și Convenția de la Bruxelles. Comparația a vizat modificările apărute în noua reglementare, prin raportare la dispozițiile anterioare; prin metoda comparativă am identificat dispozițiile care și-au găsit continuitate și în Regulamentul Bruxelles I bis, precum și aspectele de noutate. Totodată, prin intermediul metodei comparative, am urmărit modificările din legislația națională, în ceea ce privește procedura de recunoaștere și *exequatur*. O paralelă poate fi făcută, cel puțin din perspectiva interpretării unor noțiuni, și între reglementarea internă (respectiv Cartea a VII-a a C.proc.civ.) și cea europeană.

II. Conținutul tezei

Din punct de vedere a structurii, lucrarea este împărțită în cinci părți, care sunt la rândul lor divizate în titluri, capitole și subcapitole.

Prima parte a tezei de doctorat tratează aspecte-*cheie*, relevante pentru tema demersului științific, din dreptul internațional privat, dreptul UE și procesul civil internațional, respectiv interferențele, armonizarea și perspectivele relaționale. Această parte este una imperios necesară și utilă pentru prezenta teză de doctorat; ea reprezintă un *pilon* central al lucrării, oferind definiții ale unor noțiuni de bază, stabilind relațiile dintre normele aplicabile și dintre dreptul UE-dreptul internațional privat-dreptul intern al statelor membre (în speță dreptul procesual civil român), asigurând în acest fel un punct de pornire al incursiunii în tema cercetată.

În titlul I al acestei părți am analizat armonizarea dreptului internațional privat și a dreptului UE în lumina dispozițiilor dreptului procesual civil. Capitolul I debutează cu unele considerații generale, menite să facă o descriere a cadrului mai larg în care se desfășoară incursiunea în amplul studiu științific și cuprinde trei subcapitole, respectiv principiile aplicării dreptului UE (subcapitolul I), relația dintre dreptul procesual civil al statelor membre și dreptul UE (subcapitolul II), dreptul internațional privat și dreptul UE, dreptul internațional privat european ca ramură distinctă de drept (subcapitolul III). Am obținut în urma analizei aspectelor expuse un cadru general, de ansamblu, care reprezintă de fapt *matricea* în care am analizat ulterior raționamentul și *reperele* care sunt necesare soluționării cererilor de recunoaștere și *exequatur* de către instanțele române, după o prealabilă analiză a aspectelor teoretice cuprinse în Regulamentul Bruxelles I bis și în C.proc.civ., inclusiv cu propuneri de *lege ferenda* a dispozițiilor analizate.

Titlul II al primei părți a lucrării este denumit, sugestiv pentru ceea ce cuprinde, „Procesul civil internațional” și este împărțit în patru capitole. În primul capitol, „Noțiunea de proces civil internațional. Elemente definitorii. Procesul civil internațional în C.proc.civ. român” am încercat să trasez o definiție a procesului civil internațional, am identificat elementele caracteristice ale procesului civil internațional și am căutat *reperele* pe care le avem la dispoziție pentru a putea califica un anumit litigiu ca fiind un litigiu (proces) civil internațional, pornind de la semnificația unor noțiuni precum *internațional* și *element de extraneitate*.

Al doilea capitol, „Procesul civil internațional, ramură a dreptului internațional privat. Putem vorbi despre un drept procesual civil internațional?” vine să ofere un posibil răspuns la întrebarea în ce măsură se poate vorbi despre un drept procesual civil internațional, care să îmbine normele procesuale civile cu cele ale dreptului internațional privat, ca ramură distinctă de drept, dar aflată la *intersecția* celor două discipline, dreptul procesual civil și dreptul internațional privat? Acest capitol a fost gândit a reprezenta o analiză a dreptului procesual civil internațional, prin prisma caracteristicilor specifice ale acestuia, respectiv a caracterului mixt de norme și izvoare care îl compun, prin raportare la ramurile de drept cu care acesta relaționează îndeaproape, respectiv dreptul internațional privat, dreptul procesual civil și dreptul UE. Pornind de aici, capitolul a fost împărțit în trei părți, fiecare dintre ele analizând relația dreptului

procesul civil internațional cu fiecare dintre ramurile de drept expuse, respectiv dreptul internațional privat (la pct. A), dreptul UE (la pct. B) și dreptul procesual civil român (la pct. C).

În capitolul III am analizat etapele soluționării procesului civil internațional, pornind de la distincția „conflict de jurisdicții-conflict de legi”, inclusiv regulile de procedură și regulile substanțiale aplicabile în cazul soluționării de către judecătorul român a conflictelor de legi în spațiu, respectiv în timp și în spațiu.

Capitolul IV al titlului II face o incursiune în normele aplicabile în procesul civil internațional, făcând obiectul cercetării izvoarele acestor norme, obiectul acestora și interpretarea normelor juridice aplicabile în procesul civil internațional. În partea a II-a a tezei de doctorat am analizat problema hotărârii judecătorești străine, respectiv aspectele generale privind recunoașterea și *exequaturul*, eficacitatea hotărârilor judecătorești străine. Partea a II-a cuprinde două capitole. În capitolul I m-am axat pe noțiunile de *hotărâre judecătorească* și *hotărârea judecătorească străină*, capitolul având patru subpuncte. Un prim subpunct face o introducere în tematica generală a capitolului și poartă denumirea marginală „Considerații preliminare”.

Având în vedere că tema centrală a demersului judiciar este recunoașterea și executarea hotărârilor străine în Regulamentul Bruxelles I bis (pornind de la Regulamentul Bruxelles I) și în C.proc.civ., analiza noțiunilor de *hotărâre judecătorească*, *hotărâre judecătorească străină*, *recunoașterea* (*n.a.* hotărârilor judecătorești), *executarea* (*n.a.* hotărârilor judecătorești) deschide calea capitolelor următoare, în care am făcut o incursiune (fără a-mi propune însă o analiză exhaustivă) în dispozițiile Regulamentului Bruxelles I bis și a precursorului său, Regulamentul Bruxelles I, precum și a C.proc.civ.

Al doilea capitol clarifică aspectele legate de noțiunea de hotărârea judecătorească în dreptul intern și hotărârea judecătorească străină. Am delimitat sfera de aplicare a noțiunii de hotărâre judecătorească în dreptul intern și cea a hotărârii judecătorești străine, astfel cum sunt acestea conturate de dispozițiile C.proc.civ. român. Este important ca înainte de a păși la analiza efectivă a problematicii recunoașterii și executării hotărârilor, să cunoaștem sfera de aplicare a noțiunii. Al treilea subpunct al capitolul I din partea a II-a are în centru clasificarea hotărârilor judecătorești în dreptul intern, potrivit dispozițiilor C.proc.civ. În ultimul subpunct (IV) al capitolului I m-am focusat pe efectele hotărârilor judecătorești, respectiv pe autoritatea de lucru judecat, puterea executorie a hotărârii judecătorești și executarea provizorie, forța probantă a

hotărârii judecătorești, obligativitatea și opozabilitatea hotărârii judecătorești. Este important să precizez că nu am urmărit o analiză exhaustivă a efectelor hotărârilor judecătorești, ci m-am limitat la identificarea acestor efecte, în special la analiza efectelor hotărârilor judecătorești în dreptul intern care devin (în urma parcurgerii procedurii de recunoaștere și *exequatur*) și efecte ale hotărârilor judecătorești străine, anticipând practic studiul problematicii efectelor hotărârilor judecătorești străine.

În capitolul II al părții a II-a am analizat hotărârile străine care pot face obiectul unei cereri de recunoaștere și *exequatur*, acesta fiind împărțit în patru subpuncte. Un prim subpunct aduce clarificări din perspectiva definiției sitagmei *recunoaștere* și *executare* silită. Al doilea subpunct delimitează sfera hotărârilor judecătorești care pot fi recunoscute și executate în România. La subpunctul III am analizat eficacitatea hotărârilor judecătorești străine și am făcut o scurtă trecere și prin deciziile pronunțate de Curtea Constituțională cu privire la dispozițiile relevante în materia recunoașterii/*exequaturului* din legislația anterioară C.proc.civ. (respectiv LDIP). Am dedicat un ultim subpunct din acest capitol unei scurte prezentări a perspectivei pe care CEDO o are cu privire la recunoașterea și executarea hotărârilor străine. Cum definim regularitatea internațională? Ce se înțelege prin eficacitate internațională? Aceste întrebări își găsesc răspunsul în capitolul II al părții a II-a, unde am arătat totodată, care sunt condițiile de regularitate internațională și cum anume se *configurează* testul de regularitate pe care trebui să-l aplice judecătorul român, atunci când este sesizat cu o cerere de recunoaștere/*exequatur*.

Partea a III-a a tezei de doctorat (care este și partea cea mai amplă) este intitulată, sugestiv pentru a cuprinde esența capitolelor integrate, „De la Bruxelles I la Bruxelles I bis: de la un text istoric la istoria unui text”. Am plecat în analiză, în cuprinsul acestei părți, de la istoria textului actual a Regulamentului Bruxelles I bis, respectiv de la o analiză a prevederilor Convenției de la Bruxelles și a Regulamentului Bruxelles I, având permanent în față ca indicator de bază a evoluției reglementării rapoartele întocmite cu privire la analiza dispozițiilor Convenției de la Bruxelles și a Regulamentului Bruxelles I, respectiv raportul întocmit de *P. Jenard*¹ cu privire la regulile de competență, recunoaștere și executare a hotărârilor în materie civilă și comercială instituite de Convenția de la Bruxelles și raportul întocmit de *Prof. Dr. B. Hess, Prof. Dr. T.*

¹Raportul *Jenard*, publicat în Jurnalul M.Of. C 59/1 din 05.03.1979, disponibil la adresa pe site-ul http://aei.pitt.edu/1465/1/commercial_report_jenard_C59_79.pdf (Report on the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters (Signed at Brussels, 27 September 1968) by Mr P. Jenard Director in the Belgian Ministry of Foreign Affairs and External Trade, ultima accesare la data de 01 iunie 2020.

*Pfeiffer și Prof. Dr. P. Schlosser*² cu privire la modul în care s-au aplicat în practică dispozițiile Regulamentului Bruxelles I. Metafora „text istoric” vine să pună sub semnul întrebării *durata de viață* a Regulamentului Bruxelles I bis. M-am limitat la expunerea unor posibile ipoteze ale evoluției reglementării, cu analiza perspectivei și a unor propuneri *de lege ferenda*.

Partea a III-a a tezei de doctorat cuprinde două titluri, un prim titlu fiind dedicat analizei dispozițiilor Regulamentului Bruxelles I, iar al doilea fiind focusat pe studiul dispozițiilor Regulamentului Bruxelles I bis, ambele titluri având în centru problematica recunoașterii și executării hotărârilor.

Titlul I al părții a III-a debutează cu un prim capitol (I) care expune considerații generale cu privire la Regulamentul Bruxelles I, *fixându-l* totodată în *tiparul* istoriei; am delimitat câmpul de aplicare a Regulamentului Bruxelles I, respectiv aplicarea *ratione materiae*, aplicarea în spațiu și aplicarea *ratione temporis*, care a inclus și analiza relației dintre Regulamentul Bruxelles I, Convenția de la Bruxelles și Convenția de la Lugano. Capitolul II face o analiză a procedurii recunoașterii hotărârilor judecătorești pronunțate în statele membre ale UE, astfel cum aceasta este *configurată* în Regulamentul Bruxelles I, inclusiv a motivelor de refuz a recunoașterii. Capitolul al III-lea al titlului I din partea a III-a este intitulat „Executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în statele membre ale UE în Regulamentul Bruxelles I” și cuprinde o analiză a procedurii de executare a hotărârilor, respectiv a celor două etape care erau reglementate de Regulamentul Bruxelles I.

Am apreciat imperios necesar ca lucrarea să analizeze și procedura de recunoaștere și respectiv *exequatur* a hotărârilor, astfel cum acestea erau reglementate de Regulamentul Bruxelles I, plecând de la teza pe care am expus-o anterior, respectiv de la faptul că Regulamentul Bruxelles I bis a preluat *fundamentele* (scheletul) precursorului său. Totodată, în titlul I un loc central îl ocupă jurisprudența CJUE, care a pronunțat numeroase decizii cu rol interpretativ cu privire la dispozițiile Regulamentului Bruxelles I, interpretări care se aplică și cu privire la Regulamentul Bruxelles I bis.

Așadar, Regulamentul Bruxelles I, deși pentru unii o *relicvă*, este deosebit de actual prin prisma interpretării unor noțiuni și dispoziții de către CJUE, care au trecut *testul timpului*.

²*Prof. Dr. B. Hess, Prof. Dr. T. Pfeiffer și Prof. Dr. P. Schlosser*, The Heidelberg Report on the Application of Regulation Brussels I in 25 Member States (Study JLS/C4/205/03), 2008, , disponibil la adresa: http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm, ultima accesare la data de 01 iunie 2020.

Obiectul titlului II este reprezentat de Regulamentul Bruxelles I bis și cuprinde cinci capitole. În primul capitol am analizat tranziția de la vechile dispoziții la Regulamentul Bruxelles I bis, cu o analiză a propunerilor CE și a etapelor abolirii procedurii de *exequatur*, a originii abolirii *exequaturului* și a rațiunilor pentru care legiuitorul european a mers în această direcție și a unor aspecte privind eliminarea procedurii de *exequatur* din perspectiva protecției drepturilor fundamentale ale omului. O parte importantă a studiului a fost dedicată raportului *Jenard* cu privire la aplicarea Convenției de la Bruxelles, care este menită să evidențieze modul în care prevederile acestei Convenții și-au atins scopul în practică.

În al II-lea capitol am analizat coordonatele-*cheie* ale *instrumentelor* europene succesive care au culminat cu adoptarea Regulamentului Bruxelles I bis, având în vedere o privire comparativă a modului în care procedura recunoașterii și executării hotărârilor este reglementată în celelalte regulamente europene. A făcut obiectul cercetării și analiza amplă a raportului întocmit de *Prof. Dr. B. Hess, Prof. Dr. T. Pfeiffer și Prof. Dr. P. Schlosser* cu privire la modul în care s-au aplicat în practică dispozițiile Regulamentului Bruxelles I. Plecând de la neajunsurile Regulamentului Bruxelles I, constatate în acest raport, am urmărit în ce măsură s-a și venit cu soluții în noua reglementare. Capitolul III al titlului II tratează problema câmpului de aplicare a Regulamentului Bruxelles I bis, cu analiza detaliată a fiecărei excepții de la aplicare, privită în lumina interpretărilor CJUE, expuse la analiza domeniului de aplicare a Regulamentului Bruxelles I. Am avut deopotrivă în vedere și câmpul de aplicare internațională a Regulamentului Bruxelles I bis, precum și identificarea criteriilor de determinare a competenței internaționale de către instanța sesizată.

Capitolul IV este dedicat în integralitate procedurii recunoașterii hotărârilor judecătorești, astfel cum este aceasta redată în Regulamentul Bruxelles I bis și cuprinde trei subcapitole. Am analizat în primul subcapitol („Liberă circulație a hotărârilor judecătorești și propuneri de îmbunătățire”) în principal cadrul recunoașterii și a declarării forței executorii a hotărârilor judecătorești în Regulamentul Bruxelles I bis, privind comparativ spre Regulamentul Bruxelles I. Au fost abordate aspecte precum noțiunea de *recunoaștere* în art. 36 alin. (1) din Regulamentul Bruxelles I bis, caracterul automat al recunoașterii, sfera aplicării efectelor autorității de lucru judecat și executorialității ca urmare a recunoașterii hotărârilor, cu focalizare pe efectul *extensiv* (ce presupune în fapt această *extensie* a efectelor unei hotărâri din statul membru de origine în

statul membru solicitat), obiectul cererilor de recunoaștere și stabilirea jurisdicției competente să soluționeze cererile formulate în temeiul dispozițiilor art. 36 alin. (2) din Regulamentul Bruxelles I bis, recunoașterea hotărârilor judecătorești pe cale incidentală potrivit dispozițiilor art. 36 alin. (3) din Regulamentul Bruxelles I bis, documentele necesar a fi depuse într-o cerere de recunoaștere conform dispozițiilor art. 37 din Regulamentul Bruxelles I bis, cazurile și condițiile de suspendare a procedurii de recunoaștere.

Motivele de refuz a recunoașterii au fost analizate distinct, cu *dezvoltarea* (în cazul motivului privind încălcarea dreptului la apărare) unor sintagme precum *apărare defensivă* (orizont temporal, limba în care se desfășoară procedura) și *apărare reactivă*. Subsecvent, am identificat problemele ivite în practică în aplicarea altor motive de refuz a recunoașterii hotărârilor (în capitolul II), precum și principiile care au fost preluate din vechea reglementare, cu privire la controlul competenței instanței de origine (absența revizuirii pe fond) și controlul legii aplicabile.

În capitolul V am tratat aspectele referitoare la executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în statele membre ale UE potrivit dispozițiilor Regulamentului Bruxelles I bis, pornind de la originea abolirii procedurii de *exequatur*, eliminarea *exequaturului*, cadrul executării hotărârilor judecătorești în Regulamentul Bruxelles I bis, precum și procedura de refuz a executării.

În finalul părții a III-a am făcut o introspecție a celor punctate, în sensul că am formulat unele concluzii referitoare la cât de mult s-a progresat prin Regulamentul Bruxelles I bis în ceea ce înseamnă „încrederea reciprocă” a statelor membre și „libera circulație a hotărârilor judecătorești”.

Partea a IV-a a tezei de doctorat face o analiză a recunoașterii și executării hotărârilor în C.proc.civ. și este împărțită în patru capitole. Într-un prim capitol (I) am *trasat* câmpul de aplicare a dispozițiilor C.proc.civ.; am identificat hotărârile care sunt supuse regimului de recunoaștere și *exequatur* reglementat de C.proc.civ. și am analizat distinct atât ipoteza în care se solicită recunoașterea și/sau *exequaturul* unei hotărâri străine pronunțată într-un alt stat membru, cât și ipoteza în care se solicită recunoașterea și/sau *exequaturul* unei hotărâri judecătorești străine pronunțată într-un stat terț. Am căutat să delimitez foarte clar relația dintre câmpul de aplicare al Regulamentului Bruxelles I bis și cel al C.proc.civ.; ele nu se pot aplica concomitent

unei cereri de recunoaștere/*exequatur*, ci trebuie ca instanța (judecătorul național) sesizat(ă) să aibă ca punct de pornire hotărârea a cărei recunoaștere/executare se solicită. Am expus raționamentul pe care trebuie să îl urmeze judecătorul într-o astfel de cauză, pentru a vedea care sunt dispozițiile legale pe care le va aplica și în baza cărora va soluționa cauza. Am analizat așadar vocația subsidiară de aplicare a C.proc.civ.

Un al doilea capitol (II) al părții a IV-a urmărește evoluția legislației naționale, de la LDIP la C.proc.civ. Am analizat principiile generale care erau consacrate de LDIP și care erau condițiile de recunoaștere și *exequatur* potrivit dispozițiilor acesteia.

În continuare a făcut obiectul cercetării procedura recunoașterii hotărârilor conform dispozițiilor C.proc.civ., cu o analiză a aspectelor legate de cadrul recunoașterii hotărârilor în C.proc.civ., noțiunea de *hotărâre străină* în C.proc.civ., modalitățile de recunoaștere a hotărârilor străine consacrate de prevederile C.proc.civ. (recunoașterea de plin drept, recunoașterea voluntară, recunoașterea judiciară), procedura de recunoaștere a hotărârilor judecătorești străine, respectiv obiectul cererii de recunoaștere, calea procedurală, instanța competentă, regulile de procedură aplicabile, nerevizuirea hotărârilor străine, documentele necesare și căile de atac.

După clarificarea acestor aspecte, cercetarea a avut ca obiect regimul *de control* stabilit de dispozițiile C.proc.civ., cu o identificare și o analiză minuțioasă a condițiilor de regularitate internațională prevăzute de C.proc.civ. Am arătat că, având ca principiu *director* principiul suveranității statelor, fiecare stat are un test propriu al regularității internaționale, în sensul că stabilește care sunt condițiile pe care o hotărâre judecătorească străină trebuie să le îndeplinească pentru a putea fi recunoscută în acel stat și pentru a dobândi în statul solicitat efectele pe care le produce în statul de origine. Aceste condiții variază de la un stat la altul și nu sunt identice, statele putând opta fie pentru un regim mai permisiv, fie pentru unul mai rigid. Un regim *permisiv* va atrage condiții mai puține, necesar a fi îndeplinite de hotărârea străină în scopul recunoașterii sau condiții mai ușor de îndeplinit, în timp ce un regim mai *rigid* presupune condiții mai numeroase/mai dificil de îndeplinit.

Am analizat condițiile de regularitate internațională prevăzute de C.proc.civ. și care sunt reglementate de dispozițiile art. 1096 C.proc.civ., precum și condițiile negative de regularitate

internațională prevăzute de C.proc.civ., respectiv motivele de refuz a recunoașterii hotărârilor reglementate de dispozițiile art. 1097 C.proc.civ.

Motivul de refuz al ordinii publice de drept internațional privat român a făcut obiectul unei analize elaborate, fiind cercetată terminologia și elementele caracteristice ale ordinii publice de drept internațional privat român, ordinea publică de drept intern în comparație cu ordinea publică de drept internațional privat, limitele ordinii publice de drept internațional privat, efectele aplicării ordinii publice de drept internațional privat, excepția de ordine publică în materia recunoașterii și *exequaturului*, dovada încălcării ordinii publice de drept internațional privat român. Am analizat și fraudă la lege, pornind de la terminologia și elementele caracteristice ale fraudei la lege în dreptul internațional privat, o analiză comparativă a fraudei la lege în dreptul intern și respectiv a fraudei la lege în dreptul internațional privat, precum și a fraudării dreptului român în favoarea unui drept străin față de fraudarea dreptului străin în favoarea dreptului român, sancțiunea fraudei la lege în dreptul internațional privat.

Capitolul IV al părții a IV-a face o *incursiune* în tema executării hotărârilor judecătorești în C.proc.civ. Am analizat cadrul executării hotărârilor judecătorești în C.proc.civ., efectul executoriu de plin drept al hotărârilor judecătorești străine, efectul executoriu judiciar al hotărârilor judecătorești străine, condițiile obținerii *exequaturului* pe teritoriul României, procedura executării hotărârilor judecătorești străine în România.

Ultima parte a tezei (partea a V-a) face o *incursiune* în jurisprudența instanțelor române privind recunoașterea și *exequaturul*, conform dispozițiilor C.proc.civ. și a regulamentelor europene. După *trasarea* unor aspecte introductive, am selectat dintr-un număr foarte mare de hotărâri cele relevante pentru tema ce face obiectul tezei de doctorat. Am identificat în practică foarte multe hotărâri, pronunțate cu predilecție de Tribunalul București și Curtea de Apel București, în materia recunoașterii hotărârilor străine și a *exequaturului*. Pentru a *condensa* lucrarea, după parcurgerea hotărârilor le-am selectat pe cele relevante din perspectiva problemei care s-a ridicat în speță, dar și prin natura discuțiilor pe care le-a comportat respectiva cauză. Am încercat să nu expun în lucrare foarte multe hotărâri identice și am trasat, după expunerea problemei din fiecare speță redată, concluzii proprii pe marginea aspectelor identificate.

Ultima parte a lucrării, dar una foarte importantă, este cea dedicată concluziilor și propunerilor *de lege ferenda* și ea reprezintă în esență o introspecție a celor punctate în teza de

doctorat pe parcursul celor cinci părți. Teza de doctorat cuprinde și concluzii punctuale, întrucât atunci când am considerat că se impune și totodată și pentru a ușura demersul trasării concluziilor finale, am expus concluzii proprii cu privire la problema analizată. Concluziile finale comprimă însă concluziile fiecărei părți a lucrării de doctorat. Totodată, în cadrul concluziilor finale ale tezei de doctorat se regăsește și o sinteză a propunerilor *de lege ferenda* identificate în prezenta cercetare științifică.